

DE KLEINE COURANT van Het Urkerland

Redactie A. van Urk, Heerenkamp 5, 8321 BW Urk

Oenze eagen Urker taal

Een skappeleur

- Ik kan je gien kuppjen thee maar insinken. Ik eaw de trüppüt net om-espoeld maar as je effetjes wachten, dan zet ik een vürs bekkien koffie. In je kregen er een kransjen bij. 't Kan nou wier wat lijen, nou Flerik wier wark ekriegen et. In wat vor wark! IJ dut et mit z'n zin, in 't dut ok maar as we edocht adden. M'n mimme adde wel gelik, toe ze zeen: keend, joen teed komt ok nog wel d'rs. In zo zie je maar wier.

- Ja, meen taote zeen ok altees: keend, zeen ie, alle tijen eawen wier tijen, in die adde gelik. Toe Leendert op de logger was ad ik gien klagen, maar nou ie mit de fik an z'n vinger lopt, zit ik onger 't paard z'n buk. Ik mos nodig een nije borstrok eawen, in m'n zuster Fim adde nog een stukkien goed, in ik eaw zelf ok nog een paor snipsnaoren, dat nou kan ik 'm net neien, maar 't moet wel eut een benauwde naars koemen, dat 't zal m'n benijen. Ee ije toegelukkig ok nog een skappeleur vor m'n? Jie binnen van meen postuur.

- Ik zal d'ressies vor je kiekjen. Ik eaw ze in een rolletjen in de lao van de kesse. Dit is een skappeleur vor mouwen, in dit is er iene vor een ongerborstrok. As je wat bewaoren dan ei je wat, dat zien je maar. Zo kan ik nog wel d'rs een arm mins elpen ok. Sommige minsken kieperen alles maar weg, in je kunen zo om wat verlegen zitten. Ik gooi nog gien klüssien weg. M'n ouwe taote maket er tolletjes van, of klüssies om te fonniken, in dan kan ie wier een paor kiengeren blede maken.

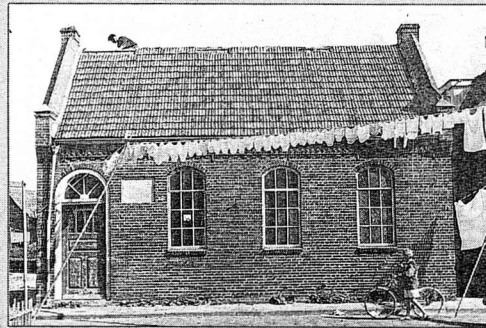
- Nou, bij mij rakt alles weg. Ik wil nog wel d'rs wat op bürgen, maar m'n kesse kan niet maar op slot, in ik kan m'n gat niet weanen, ok slik is kuning. Ongerlest was ik effien om een booskippien, in toe raakte ik mit die vrouwe van 't Ouwe Baotjen an de praot. In dat mins, daor kon ik niet van of koemen, die et ok zo vuul mie-emaakt! Nou, in toe ik wier in eus kwam, toe adden m'n eagen gasten, in die subliantjen van m'n zuster Jaawkjen de iele kesse eut epakt in m'n suundese goed an etrokken. Om kark 't ouwen, zenen ze. Nou, ik kon wel kwinken vanzelf. Ik eaw d' iene mit d' anger esloegen, in aar dat ik toe wier op m'n veraal was

- Ja, as je kwaod worren, dan ei je daor jezelf mie, dat wiet je. In je kunen op je eagen kiengeren toch ok niet kwaod bleven niet waar?

- Nee, oe is een moer! In toe Knielesien zeen dat ie domenei wou wörren, in dat ie vor d'r lui epreekt adde, in ebidded ok, nou, toe adde ik 't gemoed vol. IJ zeen: mimme, zeen ie, ik eaw ok vor joe ebidded, in nou gief je m'n d'r klappen vor. Nou, toe ad ik et niet maar, dat snap je wel. Maar nou moet ik nor eus. Wie wiet wat ze nou wier eut-espoekt eawen. Ik zit genut op spelden!

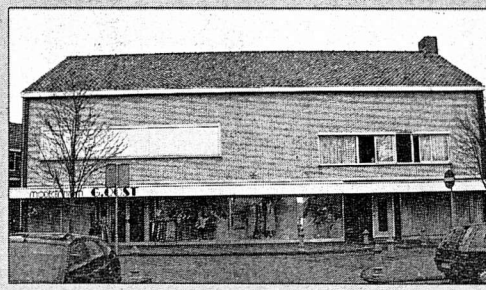
Aantekening:

Een skappeleur is een knippatroon. Het moet oorspronkelijk te maken hebben met het Franse woord scapulier, een schouderkleed of door linten verbonden lapjes gewijde stof. Trüppüt is de verbastering van trekpot. Subliantjen wordt hier in de betekenis van deugnieten gebruikt.

Bij een oude foto

Op 10 oktober 1871 werd de Gereformeerde Jongelingsvereniging 'De jonge Samuël' opgericht. De eerste voorzitter was L. Hoekman, die dat bleef tot 1896. Vijf jaren na de oprichting ging van de J.V. de oprichting van de Zondagsschool uit. Hoekman werd opgevolgd door J. Snoek, die later predikant werd. Andere prominente voorzitters waren onder andere R. Jansma en W. Metz. In 1891 kreeg de vereniging een eigen gebouw aan de Prins Hendrikstraat, Wijk 2-89. In 1931 vierde 'Samuël', zoals de vereniging meestal kortweg werd genoemd, haar zestigjarig bestaan. Ds. Doorenbos hield bij die gelegenheid een rede, waarbij hij een vergelijking trok tussen de gelovige en de deelnemers aan de Olympische spelen. Evenals daar: vooroefening op de jongelingsvereniging. Er was ook een feestredenaar in de Bethelkerk (die toen nog niet zo heette). Dat was ds. Laarman van Hilversum. Het gebouw 'Samuël' dateert van het jaar 1891 en werd afgebroken in 1964. Het was een kerkje in het klein, dat plaats bood aan zo'n tachtig bezoekers. Het had kleine rondboogvensters, waarvan drie aan de zuidzijde, waar zich ook, aan de linkerkant, de ingang bevond. De inrichting was sober, de kleuren flets groen en oranje-bruin voerden er de boventoon. In de zoldering bevonden zich twee optrekbare luijkes die dienden voor ventilatie, want er werd soms gesmoekt dat het een aard had. Tegen de westgevel van het gebouw waren metershoge kasten getimmerd, waarin de bibliotheek van de vereniging was opgeslagen. Het gebouw werd ook verhuurd, aan reciteerverenigingen en voor bruiloften en partijen. Ik herinner mij een jaarvergadering met een 'luim' voordracht, die aldus begon: „Jeroen Stokop van Oldembas / Die wondervol van eten was / Die kwam eens door Den Haag gegaan / Zag daar een jood met kersen staan...“ Voorts herinner ik mij de bruiloft ter gelegenheid van het huwelijk van Hendrik Brouwer en Alie de Jong, de ouders van de latere wethouder Stiene Kramer. Dat moet in 1944 zijn geweest. Bij de zogenaamde reclame-optocht was ik schoorsteenveger en een buurmeisje, Sjaan, een bleekneusje uit Amsterdam, moest voor waarzegster doorgaan. „Want ik lees het in de sterre, en ik sie het an de moan...“ Ooit, lang geleden, heb ik mij verstout om een gedichtje over de Prins Hendrikstraat te schrijven: „En middenin stond 't oude 'Samuël'. / Op zolder lagen altijd oude kubben / Wat fuiken, teerlucht en vergane schubben / Van buiten 't loom gerucht van een oud kinderspel.“ Ach, dat 'Samuël' spookt nog steeds door mijn gedachten. In het boekje 'De Bethelkerk van Urk' vond ik een aardige anekdote. Eens zou de J.V. bezoek krijgen van de predikant, die zo verstandig was dat vooraf aan te kondigen. De voorzitter zou zelf de bijbelbespreking verzorgen. Hij sprak in drie punten over Jeremia in de put. De afspraak was dat er geen vragen gesteld zouden worden. Maar één knaap, die de vorige week gespijeld had, had toch een vraag. Hij wilde weten hoe diep de put was geweest en hoe lang het touw waarmee Jeremia omhoog was getrokken... Op de plek van het vroegere 'Samuël' staat nu een modecentrum.

Brief uit Gouda

Zij die van elders kwamen (10)

Na Jantje werd Jacob geboren in Stad Vollenhove op 18 augustus 1846. Jacob was een jongen van zeven jaar toen zij op Urk kwamen. Jacob kreeg zijn onderwijs dus op Urk. Blijkbaar was hij een begaafde Ten Napel. In de gemeentelijke administratie stond hij ingeschreven als aannemer. Jacob had een hoge rug, op Urk zouden ze zeggen: hij had een bochel. Misschien heeft dat laatste hem er toe aangezet om zijn geestelijke vermogens te verdiepen. In 1892 werd hij op 46-jarige leeftijd voor de periode van één jaar benoemd als opzichter van gemeentewerken. Tevens bezat hij een viszouterij samen met een Lemster compagnon. Naast deze zouterij kwam een tweede gebouw, wat later aan de gemeente verkocht werd om er de eerste Urker afslag in te vestigen. Op 39-jarige leeftijd trouwde Jacob met de 29-jarige Pietertje Jansd. Woort. Zijn vrouw baarde hem één dochter die Jentje werd genoemd. Deze Jentje trouwde later met Jacob Bakker. Deze Jacob ging later met Harm Gerssen, een neef van Jentje, in de vishandel en de aannemerij. De vrouw van Jacob stierf in augustus 1911 toen zij 54 jaar oud was. Jacob overleefde haar twee jaar en stierf op 28 november 1913 toen hij 67 jaar oud was. Zij woonden toen op Wijk 1 nr. 36. Zijn dochter Jent baarde twee dochters. De oudste dochter Iske trouwde met een jongeman uit Kampen, die in dienst was van een vishandelaar aldaar. Deze jongeman, Juun Schrijver, ging door in de vishandel. De tweede dochter, Pietje geheten, stierf op jonge leeftijd aan een hersenvliesontsteking. Met Pietje ging ook een heel goede sopraan verloren. De derde boreling uit Vollenhove was weer een zoon, die Hendrikus werd genoemd. Hij aanschouwde het levenslicht op 10 februari 1849. Hij trouwde als eerste Ten Napel op Urk met de in Medemblik geboren Johanna Keuter. De plechtigheid werd geleid door de Urker ambtenaar van de burgerlijke stand, J. Nentjes. Johanna was nog geen 21 jaar toen zij in de echt ging. In de trouwakte stond dat zij de minderjarige dochter was van Albertus Keuter, die van beroep koopman was en in Medemblik woonde. Haar moeder, Helena Mol, was toen al overleden. De getuigen voor Johanna waren Feike Groen (de vader van Marie en Louw Groen) en de schoenmaker Maarten Schraal, die goede bekenden van Johanna waren. Tevens stond in de akte aangegeven dat Johanna op Urk woonde, misschien wel bij familie van haar vader. Hendrikus en Johanna gingen wonen op het adres Wijk 1 no. 22. Daar kwam, na zeven maanden, het eerste kind, een meisje, ter wereld op 8 maart 1874. Het meisje, Jentje geheten, overleed zes dagen na de geboorte. Johanna overleed op 20 augustus 1916 nadat zij dertien kinderen geboord had. Hendrikus is van 1877 tot 1878 lichtwachter/arbeider op de Middelbuurt van Schokland geweest. Zij vertrokken daar weer zo vlug omdat zijn vrouw niet tegen de eenzaamheid kon. Vader Harm Hendrik had hoogst waarschijnlijk wel een goed woordje voor zoon Hendrikus gedaan voor dat ambtelijke baantje op Schokland. Hendrikus heeft nooit een eigen bedrijf gehad, maar pakte van alles aan, en als er stormschade was deed hij steenzetwerk of werkte hij bij zijn oudere broer Jacob.